

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvzemši nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem čeku, uradu štev. 13.033.

Na novo pot.

Naglasili smo že, da je bila s sporazumom med narodno radikalno in hrvatsko seljačko stranko zaključena debata o ustavi in vprašanje njene revizije odstavljeno z dnevnega reda. Kdor ni ni prespal zadnjih sedem let, zna ceniti zgodovinski pomen doseženega sporazuma in le strankarska zagrozenost more smatrati sporazum za »mešetarstvo pogodbo«, kakor naziva sporazum klerikalno glasilu. Njemu ni prav, da je Radić končno likvidiral s svojim dosedanjim zadržanjem in stopil na realna tla. Mi razumemo njegovo ogorčenje nad Radićevim postopanjem, ker se ni zavzel tudi za SLS in ji pripomogel do politične moči. Oddto Slovenčeve cvetke o »kapitulaciji in izdajstvu«, kakor tudi o »kameleonsstvu« in Radićevih »taberharjih« v Sloveniji, ki so imeli dovolj uvidevnosti in poguma, da so se prilagodili spremenjenim razmeram v trdnem prepričanju, da morejo le na ta način pomagati slovenskemu narodu, kajti za Slovenijo je danes merodajno le to, da je bil sporazum sklenjen brez njenega sodelovanja, in da je treba to popraviti.

Vsakdo, ki iskreno želi vsestranski napredek našega naroda instinktivno čuti, da smo srečno prestali periodo zmešnjav, iskanja potov, medsebojnega brezplodnega prerekanja in stopili na pot, ki morda ne odgovarja absolutnim idealom vseh, ki pa je vsekakor tem idealom najbližja. Prav ima Pribečevića »Reč«, ko pravi, da je srbsko hrvatski spor zelo škodoval našim državnim interesom, toda iz tega nikakor ne sledi, da bi se Radićeve stranke ne smelo pri-pustiti k državnemu krmilu, marveč baš nasprotno, da je obžalovati, da se ni zgodilo to že davno prej. Če opozicijski tisk danes naglašja, da se voditelji HSS niso držali svojih obljub, danih pred volitvami svojim volilcem, je to gola pre-računjenost, namenjena hrvatskemu narodu in svrhu odčituje svojim voditeljem. Toda ta namera se ne bo posrečila, in bi tudi pomenilo ogromno škodo za naš narod, ko bi se to zgodilo.

Razumljivo je, da ne uživa vlada sim-palij opozicije. Ravno tako je naravno, če skuša kaka opozicijska stranka povzročiti vladno krizo in ustvariti zase ugodno kombinacijo. Toda vsaka stvar ima svoje meje in tako tudi boj opozici-je proti vladi. Osebito smemo v današ-njem času zahtevati od opozicije več lo-jalnosti. Mi smatramo za neumestno, da se ustvarja nerazpoloženje naroda proti vladi že takoj ob njenem nastopu, ne da bi se čakalo na njeno delo. To so zgre-šeni nazor o nalogi opozicije. Ne rekli bi ničesar, če bi opozicija prestala z lo-jalno borbo, ker se je vlada pregrešila proti osnovnim pravilom objektivnosti. Toda o sedanjih vladi tega ni mogoče še reči. Ali je mar že kaj zagrešila? Silni očitki iz preteklosti kažejo neiskrenost politikov, ki jim je blagor naroda zgolj na jeziku, ki pa so v srcu le strankarji, ki se ne morejo povzpeti do višjih vi-dikov.

Od opozicije bi bilo zaenkrat pričako-vati, da zavzame ekspektativno stališče, da ne ovira vlade pri delu, in da čaka na njene uspehe. In dela čaka novo vla-do obilo. Sedaj je možno rešiti važna vprašanja, ki jih ni mogla rešiti nobena prejšnjih vlad, ker ni razpolagala z do-voljno večino. Vladna deklaracija pravi, da se bo posvečalo vso brigo državljanskim in političnim pravicam vseh državljanov in zakonitemu postopanju vseh predstavnikov oblasti. Naše mnenje je, da ni Slovenca — razen nekaterih izjem

Izjava člana HSS v notranji politiki.

ZBOLJSANJE TISKOVNEGA ZAKONA. — KONEC TERORIZMA. — UGODEN
POTEK DELA VLADE.

Beograd, 27. julija. Današnja »Poli-tika« prinaša izjavo uglednega člana vodstva HSS, da je v vladi popolno so-glasje. Delo se razvija v največji har-moniji. Vsa vprašanja selj. stranke spre-jemajo radikalni v polnem obsegu in obratno. Vsi zakonski načrti bodo izgla-sovani ob popolnem sodelovanju in odo-brenju obeh strani. V dvanajstih se nahajajo prvič postavke, ki jih dosedaj ni mogla vnesti nobena hrv. stranka. Ti-skovni zakon je osnovan na stališču ra-dikalov o jasnih in preciznih odredbah, ki se nanašajo na očiščenje državne ce-line in faktorije, ki reprezentirajo to dr-žavo. Tako bo v tem pogledu postopanje znatno skrajšano in se ne bo zavlačevalo. V stvareh notranje politike so dane novinstvu popolnoma proste roke. Vprašanje urednika listov je rešeno ta-ko, da bodo vse zlorabe izključene. Pri vprašanju o kaznih je bilo mnogo težko. Končno je tudi to vprašanje rešeno. V kolikor se bodo ti zakoni in odredbe pokazali neugodni, bodo spremenjeni. Z obeh strani se je naglašalo, da je stal naš tisk na višini pri reševanju vseh javnih problemov in da je tisk v državi znatno napredoval.

Kar se tiče odnosov opozicije na-pram vladi, to ste sami videli. Prepričan sem, da bomo imeli do jeseni normalno politično življenje, v katerem opozicija ne bo samo kontrola in korektor vlade, marveč bo tudi sama sodelovala pri vsem njenem delu.

Klerikalna protiakcija na Hrvatskem.

Beograd, 27. julija. Pogajanjem kleri-kalcev s Hrv. pučko stranko za kontra-akcijo proti radićevcem na Hrvatskem ne pripisujejo politični krogi nobene po-sebne važnosti. Smatrajo, da je vsaka akcija klerikalcev na Hrvatskem izklju-čena. Klerikalci bodo vporabljali za glavno parolo pri agitaciji izjavo St. Ra-dića, da želi Hrvate odcepiti od katoli-ške cerkve in ustanoviti novo cerkev. Klerikalci se nadejajo znatnih uspehov in je bil v glavnih potezih že dosežen sporazum z g. Jankom Šimrakom, vodi-teljem HPS, ki se še vedno nahaja v Beogradu.

KRALJEVO KRONANJE.

Beograd, 27. julija. Politični krogi tr-di-jo, da je v sporazumu med radikalni in radićevci med drugim na dnevnem redu tudi vprašanje kronanja Nj. Vel. kralja. Kakor je znano, je bilo o tem vprašanju govora že v sporazumu med radikalni in frankovci. Kronanje naj bi se vršilo pri-hodnje leto v mesecu avgustu v mana-stiru Žiči, v čačanskem okrožju. Drugi del svečanosti naj bi se vršil v Zagrebu.

— ki bi si tega ne želel z vso dušo. Saj je bil naš narod v tem tako bridko pre-izkušen. Kako pa je z našim gospodar-stvom, kako z raznimi drugimi perečimi vprašanji? Res je, da nismo Slovenci za-enkrat v vladi zastopani, res pa je tudi, da smo to sami zakrivali. To moramo po-praviti. To pa dosežemo, ako se sloven-ski narod ne bo oziral na jadikovanje političnih voditeljev, ki so bili po svoji krivdi izigrani, marveč se bo odločno prilagodil spremenjenim političnim raz-meram in novemu položaju, ki ne bo ta-ko kratkotrajen, kakor prorokujejo nje-govi nasprotniki.

Kar se tiče Pribečevića, trde radikalni, da se jim je odvalil kamen od srca in često se čujejo besede: »Hvala Bogu, re-šeni smo tega škodljivca!«

Dalje o situaciji HSS je oni član izja-vil, da je situacija po izstopu dr. Buća in tovarišev popolnoma normalna. Naše mišljenje o poslanskih mandatih je, da se ti mandati ne dajejo poslancem kot osebam poedinih volilnih okrožij, mar-več da s tem narod sam izkazuje zaupa-nje celi stranki in da stranka sama po-stavlja osebe. Iz volilnega okrožja dr. Buća smo prejeli poročila, v katerih se odobrava povsem naša politika in se za-hteva, da dr. Buć odstopi od svojega mandata. Prav tako je z zajedničarji. Doznavamo, da je dr. Žanić dobil od svojih volilcev nezaupnico. Realno živ-ljenje preide vse teorije.

O reviziji ustave je rekel: Sprejeli smo vidovdansko ustavo kot podlago, da ure-dimo odnose v državi. V opoziciji ni-smo mogli braniti vidovdanske ustave radi Pribečevića, ki jo je na vladi gazil. Danes v vladi jo lahko branimo. V ko-likor bodo življenje in njegove potrebe zahtevale, da se spremeni, jo bomo spre-menili. Ako to ne bo potrebno, zakaj naj potem to storimo.

V pogledu sprememb na Hrvatskem ne bo večjih perturbacij. Poročila iz cele države kažejo, da je narod zado-voljen, prenehalo je vsako teroristično postopanje. Vlada ne bo kaj takega nikdar dovolila.

OBJAVA SPORAZUMA.

Beograd, 27. julija. Politični krogi pri-čakujejo, da bo koncem avgusta objavl-jen protokol sporazuma med radikalni in HSS. Predhodno se bodo vršili sestan-ki mestnih organizacij, na katerih bo sporazum prečitán. Radićevci namerava-jo parirati akcijo zajedničarjev in svojih disidentov na ta način, da konzultirajo narod o politični situaciji, zlasti v pogle-du nove politike, ki jo HSS sedaj za-stopa.

PAŠIĆ NA ODDIHU.

Beograd, 27. julija. Sinoči je dospela iz Karlovih Vari brzovavka, da se je g. Pašić nastanil v tamošnjem hotelu Im-perial. Zdravstveno stanje ministrskega predsednika je povoljno. Predsednik če-ške republike g. Masaryk je želel g. Pa-šiću dobrodošlico. Pašić je izrazil željo, naj ga za časa zdravljenja nihče ne po-seti. To pa gotovo radi tega, ker noče priti v stik s Stjepanom Radićem. Poli-tični krogi mislijo, da še ni znano, kako misli g. Pašić o sporazumu.

KANDIDATI ZA GLAVNO KONTROLO.

Beograd, 27. julija. Radikalni klub je na svoji seji sklenil, da bo predlagal za člane glavne kontrole sledeče kandidate: za predsednika Srečka Tesića, dalje za člane dr. Ante Štambuka, Milovića. Mil. Cevanovića in Drag. Trifkovića.

KRALJ POSETI ZAGREB.

Beograd, 27. julija. Kakor doznava-mo, poseti Nj. Vel. kralj v drugi polo-vici avgusta Zagreb, kjer se bodo tedaj vršile velike svečanosti.

ODKUP PROGE SOLUN-BITOLJ.

Beograd, 27. julija. Atenski listi po-ročajo, da namerava grška vlada odku-piti progo Solun-Bitolj, ki je last neke francoske družbe. Pogajanja vodi grški poslanik v Parizu.

Politična situacija.

Beograd, 27. julija. Seja ministrskega sveta, ki bi se morala vršiti včeraj, je odgodena, ker se veliko ministrov na-haja izven Beograda. Danes zvečer se vrnejo ministri s proslave splitske že-leznice. Zjutraj dospeta v Beograd Pav-le Radić in Nikić. Pričakujejo tudi po-vratka ostalih ministrov v Beograd. Na seji ministrskega sveta bodo razpravljali o delu v skupščini.

Danes se bo vršila seja šefov grup, na kateri se bodo sporazumeli o disku-siji v parlamentu. Seja narodne skup-ščine utegne biti zelo zanimiva. Ako bo danes cel dan delala skupščina na dva-najstinah, bo zakonodajni odbor raz-pravljaj o tiskovnem zakonu šele jutri.

Beograd, 27. julija. Po izglasanju dva-najstin v parlamentu nastopa v politični situaciji mir. Veliko število poslancev in ministrov je odpotovalo na svoje do-move. Včeraj je vladalo v politični situ-aciji popolno zatišje. Danes se vrnejo vsi poslanci in ministri nazaj v Beograd. Pričakujejo nervoznega zakonodajnega dela vlade in skupščine na programu, na katerem je dobila vlada zaupnico.

Beograd, 27. julija. V predsedništvu vlade se je vršila sinoči konferenca mi-nistrov, na kateri so govorili o delu v skupščini. Vlada namerava še v tem za-sedanju donesti tiskovni zakon, ki bo danes popoldne izročeno zakonodajnemu odboru. Medtem bo vlada sklepala o ne-katerih važnih spremembah v tem za-konskem načrtu.

PARASTOS ZA MILUTINOM DRAŠKO-VIĆEM.

Beograd, 27. julija. Včeraj ob 10. do-poldne se je vršil parastos za pokojnim Milutinom Draškovićem v hotelu Impe-rial. Parastosu je prisostvovala tudi rod-bina pokojnika, cel demokratski klub, Orjuna in veliko število poslancev z g. Davidovićem na čelu. Po verskih cere-monijah so nastopili trije govorniki: Grol, Drag. Ranković in Marko Cemović. Govorili so o življenju in delovanju po-kojnega Draškovića, o pomenu njegove osebe kot državnika in politika. Sklenili so, da se bo slavnost vršila vsako leto na ta dan.

STALIŠČE DEMOKRATOV NAPRAM VLADI.

Beograd, 27. julija. Politični krogi ži-vahno komentirajo sklep demokratske-ga kluba o stališču kluba napram da-našnji vladi. To tolmačijo na dva nači-na. Nekateri zastopajo stališče, da so demokrati za lojalno opozicijo radi tega, da bi pozneje tudi oni vstopili v da-našnjo vlado. Drugi zopet pravijo, da je postopanje demokratske stranke povsem utemeljeno, ker je vedno zasto-pala politiko sporazuma.

Zato bi bilo zelo neugodno, da bi na-stopala demokratska stranka proti vla-di, ki izvaja politiko sporazuma. Radi-kali so za vstop demokratov v vlado, vendar so mnenja, da bi vstop g. Davi-dovića v vlado znatno oslabil opozicijo. Dobra opozicija pa, pravijo radikalni, je nujno potrebna za pozitivno delo v skup-ščini.

SLAVNOSTI V SPLITU.

Split, 27. julija. Včeraj so se vršile velike proslave ob priliki otvoritve li-ške železnice. V luki je bilo 15 vojnih ladij. Ob 9. dop. je bil odkrit spomenik Marku Maruliću. Otvorilni govor je imel don Bulić. V imenu kralja je go-voril adm. Prica. Govorila sta Krajač in Radojević. Ob desetih dop. se je vršila na realki otvoritev razstave, katere so se udeležili predstavniki raznih društev.

Liška železnica

Z otvoritvijo direktne železniške zveze Dalmacije s Hrvatsko, oziroma Splita z Zagrebom je bila izpolnjena davna želja in zadoščeno davni potrebi Hrvatske in Dalmacije ne samo iz narodno-političnih, nego tudi iz gospodarskih razlogov. Z ozirom na njen veliki pomen se bomo s to progo nekoliko več bavili.

NEKAJ ZGODOVINE.

Smelo lahko rečemo, da ni imela nobena dosedaj zgrajenih prog tako dolge in zapletene zgodovine, kakor liško-dalmatinska proga.

Zasnovana v letih, ko so se gradile prve železnice, je bila dovršena šele sedaj. Vprašanje zgraditve te proge se je pojavilo v petdesetih letih. Trgovske zbornice, gospodarji in dalmatinske občine so zahtevale to progo. Avstrijska vlada je bila dalj časa gluha in se je z njo pričela baviti šele po vojni leta 1866, ki je jasno pokazala važnost te proge za avstrijsko monarhijo. V prvi vrsti se je zanj zavzemal baron Molinary, tedanji upravitelj Hrvatske in Vojaške Krajine. Prvo trasiranje se je vršilo okoli l. 1860. Od tedaj je bila večkrat trasirana, toda njena zgraditev je bila odložena od leta do leta, tako da so Ličani že povsem izgubili vsako upanje, da bodo kdaj zvezani z železjem.

L. 1907. je sklenila Avstrija z Ogrsko sporazum, glasom katerega bi morala slednja to progo zgraditi. Toda šele l. 1912. je postala zgraditev po dolgem kolebanju resna. Za to so bili merodajni interesi avstro-ogrsko politike na Balkanu, ki so baš v onih letih stopali najbolj v ospredje. To dokazuje najbolj dejstvo, da so med vojno baš vojaški krogi forsirali zgraditev proge z ozirom na nevarnost na Jadranu. Ob prevratu je bil že velik del proge dogotovljen, kajti baš usodnega leta 1918 se je delalo na dograditvi proge s polno paro. Nad 14.000 delavcev je bilo zaposlenih, med temi precej vojni ujetnikov. Da ni bilo vojne, bi bila proga že prej gotova, kakor je predvideval prvotni načrt.

Ko je prišlo osvobodjenje, je pobegnila iz Like večina tujih inženirjev. Železnica pa je pretrpela od takozvanega »zelenega kadra« veliko škodo. Begunci so izropali mnogo njenih skladišč, nekatera so celo zažgali. Pri zanesli niso niti papirjev, načrtov in raznim risbam. Druhal je uničila vse, kar ji je prišlo pod roko. Škoda je bila velika. Poleg tega so tedaj okupirali Italijani severno Dalmacijo. Pokazali so se kot pravi kulturni ljudje, kajti, kar niso upropastili »kadristi«, so opustošili Italijani. O nadaljevanju dela ni bilo možno govoriti, dokler niso zapustili leta 1921. Italijani Dalmacijo.

V Liki je počivalo delo vsled raznih razlogov, predvsem pa radi pomanjkanja denarnih sredstev do srede 1919. Tedaj je bil odobren kredit 2 milijonov 200.000 kron za dovršitev dela na progi Vrhovine—Gospić, ki je bila predana rednemu prometu marca l. 1920. Za dovršitev proge Gospić—Gračac je bil v juniju 1919 odobren kredit 12 milijonov kron. Ta proga je bila predana prometu l. 1922.

Ko so zapustili Italijani Dalmacijo, je bilo odrejeno, da se dovrši še zadnji del proge Gračac—Knin. Bile pa so še razne neprilike, da ni bilo mogoče proge prej dovršiti, najzadnje to, da je Nemčija ustavila svoje reparacije, kar je povzročilo, da niso prispale pravočasno tračnice.

Končno se je zgodilo tudi to in proga, ki je bila že 70 let v diskusiji, je bila srečno predana javnemu prometu, s čimer se obenem zaključuje važno poglavje naše narodne zgodovine.

Radič o notranji ureditvi države.

Pred svojim odhodom iz Beograda je dal Radič sodelavcem »Politike« sledečo značilno izjavo:

»Pod vplivom raznih zgodovinskih in poveljnih faktorjev so se razvile notranje-politične razmere tako, da se je spor med Hrvatini in Srbi tako poostiril, da je bilo pričakovati skrajnega spopada, ki bi prekinil vsak stik med predstavitelji Hrvatov in Srbov, a stalno psihološko približevanje bi bilo odloženo za nedolgo dobo. V tem slučaju bi bržkone del hrvatskega seljaštva ostal pasiven, dočim bi se drugi oprjel orožja.

Eno kot drugo bi pomenilo korak nazaj, kajti danes se zanima za javno delo zelo živahno, intenzivno in z razumevanjem, v popolnem smislu besede, ves hrvatski narod, torej tudi žene in odrasla mladina na vasi, ne pa samo volilec. To je velika sila in zločin bi bil, ko bi se ta veličastni vodopad skušal zožiti na polovico, ali ko bi se celo dopustilo, da bi se te energije zgubile v krvavi borbi, ki ne more osobito v notranji politiki ničesar rešiti.

Mesto tega sem sklenil iz tega vodopada, iz te Niagare politične energije, napraviti veliko turbino, ki zbere vso svojo energijo in jo praktično aplicira na notranjo in zunanjo politiko. Načrt sem izdelal že davno, poiskati sem moral samo inženirje, ki sem jih srečno našel.

S stvornostjo močne dvotretjinske večine narodne radikalne in hrvatske seljaške stranke in s sestavo v bistvu povsem homogene narodne in kmetijske vlade, je pričela delovati prva sekcija zgotovljene turbine. Nadaljna zgradba sporazuma bo šla v tej smeri. V notranji politiki bodi narod končno v občinah in oblastih pravi »self government« angleškega tipa. Upravo dobi v svoje roke narod sam. Iz uprave se izločijo vsi korumpirani, nekalificirani in strankarski elementi. V tem smislu se tudi že dela. Istočasno se zboljša promet po kopnem in na morju, tako, da Jugoslavija v popolni meri izkori-

NARODNO-GOSPODARSKI POMEN PROGE.

To važnost je treba gledati z dvojnega stališča in sicer lokalnega in s stališča tranzita, oziroma obćenarodnega.

Z lokalnega stališča ima železnica veliko važnost, kajti z njo dobi zvezo področje preko 7000 kvadratnih kilometrov in 800.000 prebivalcev. Železnica gre po rodovitnih krajih Mrjeznice in Dretulje ter preseka na več kilometrov krasne gozdove Male Kapele in ustvarja možnost izvoza lesa v inozemstvo.

Največje važnosti pa je za Liko samo in za liško planoto. Oddeljena od morja z Velebitom, od kopnega pa s Kapelo, je bila Lika zapuščena in odrezana od Zagreba in Evrope, osobito pozimi, ko so snežni zameti onemogočili vsak promet, razen promet s sanmi. Često se je dogodilo, da niso dobili nekateri kraji po par tednov nobene pošte. Ob lepem vremenu pa je promet z vozovi zelo naporen. Če je bil svojačasno kak uradnik premeščen v Liko, je bil to pravcati izgon v Sibirijo. Kdor pa je hotel preko Kapele v Liko, je storil dobro, ako je prej napravil oporoko.

Lika je bolj zapuščena nego siromašna. Tudi polje ni tako nerodovito kot se misli. Z modernimi gospodarskimi pripomočki bi se dalo zelo dobro izkoristiti. Povzdigniti bi se dalo sadjarstvo in živinoreja. Na Kapeli in Velebitu so lepi gozdovi. Koliko in kake rude ima Lika, do danes še ne vemo. V Velebitu je prvovrstni premog. Lika je poleg tega bogata na vodnih silah, ki bi se dale pretvoriti v električno energijo in koristno uporabiti. Poleg tega je Lika bogata na naravnih lepota. Poleg bajnih Plitviških jezer ima nebroj drugih zanimivosti, ki si jih lahko ogleda liški potnik.

Liška železnica bo omogočila, da Lika izkoristi svoje naravno bogastvo in svoje naravne lepote. To bo pripomoglo tudi k povzdigu gmojnega in kulturnega stanja tamnojnega revnega prebivalstva, ki bo s to progo zvezano z svetom.

Z lokalnega stališča je torej liška železnica velikega pomena. Žal, da ne odgovarja popolnoma zahtevam tranzita in splošnega narodnega interesa. Tudi v tem oziru bo sicer velike važnosti kot prva železniška zveza Dalmacije s Hrvatsko in ostalo Jugoslavijo. Priznati pa moramo, da to ni najboljša zveza. Proga bi bila lahko mnogo krajša in mnogo lažja. To je zavrnila madžarska politika. Vendar pa je pričakovati, da uspe naši prometni politiki, da te nedostatke odpravi.

Na tem mestu moramo naglasiti tudi velik strateški pomen liške železnice, ki je v glavnem kriv, da je bila železnica zgrajena napačno. Železnica omogočuje obrambo Like, dočim je sama vsled visokega gorovja precej varna. V strateškem oziru je ta proga povsem izpolnila svojo nalogo. Vendar je za obrambo naše severozapadne fronte potrebno, da se vzpostavi zveza Ljubljane s progo Ogulin—Sušak, za obrambo srednjega in južnega Primorja pa je neobhodno potrebna zveza Boke Kotorske z južno Srbijo, na severu pa unska železnica.

DRUGE PODROBNOSTI.

Službeni naziv proge je Ogulin—Split in spada v območje zagrebske direkcije. Vlaki bodo imeli številko 800—899. Na celi progi je 21 tunelov in skupni dolžini 5490 m. Za zgraditev železnice je bilo treba 280.000 prafov. Dolžina vseh tračnic znaša 510.000 metrov in skupni teži 1795.000 kg. Postaj je 32, ki pa niso vse enako važne.

Stroški za zgradbo proge so znašali do prevrata za progo Ogulin—Knin okoli 125 milijonov zlatih kron, po vojni pa okoli 15 milijonov zlatih dinarjev. Za celo progo Ogulin—Knin je bilo torej izdanih okoli 140 milijonov zlatih kron ali dinarjev, ako računamo eno zlato krono za en zlat dinar in en zlat dolar za pet zlatih kron.

sti svoj izredno povečani ekonomski položaj, na eni strani na Donavi z velikimi pristanišči v Zemunu in Vukovaru, na drugi strani na Jadranskem morju s štirimi lukami, ki imajo že železniško zvezo s svojim železjem: Sušak, Sibenik, Split v srednji Dalmaciji in Gruž poleg Dubrovnika v južni Dalmaciji.

Sele nova parlamentarna večina in vlada lahko drži finance s strogim in razumnim varčevanjem in vsestranskim blagotvornim gospodarskim duhom, ter lahko odstrani vse parazitske elemente in vse neproduktivne izdatke, ki izpodkopujejo domače gospodarstvo in zunanji kredit; v tej smeri se je že pričelo uspešno delati.

Konstruktivni sporazum med Srbi in Hrvatini na socialni bazi kmetijski, na gospodarskem temelju zasebne iniciative, na osnovi kategoričnega imperativa absolutne miroljubnosti — pa tudi dovršene pripravljenosti narodne obrambe — spreminja do temelja politične odnose v balkanski in podonavski Evropi.

Mala antanta zadobi sedaj konstruktiven značaj, ter se ne bo moglo odslej sumničati, da je ustanovljena samo zato, da vse tri zaveznice države Češkoslovaška, Jugoslavija in Rumunija naslanjajo svoj notranji mir samo na bajonete.

Pri zapadnih velesilah, vključivši Ameriko, izgine bojazen, da bi se na Balkanu znova zapalil evropski in svetovni požar.

Sporazum med Srbi in Hrvatini je mahoma dal Jugoslaviji gospodarsko napredno in v narodu globoko ukoreninjeno vlado in parlamentarno večino, on pomeni velik korak za politično ureditev in gospodarsko obnovo Evrope. Končno je to novo jamstvo za evropski in svetovni mir.

Širite „Nar. Dnevnik“.

Lajna.

Prejeli smo sledeči dopis in ga objavljamo: Tudi v političnem boju, kjer se zdi, da včasih velja pravilo: Naj bo še tako neumno, da le vleče, — je vendar treba neke meje, umerjenosti, da ne rečemo spoštovanja do lastnih ljudi in dostojnosti, kadar se hočemo česa neljubega braniti.

Kako vsega tega pri njegovih nasprotnikih manjka, čuti zdaj najbolj g. nar. poslanec I. Pucelj. Sledeč najbolj pametni misli, ki jo nudi položaj vsled spremembe vlade, je vstopil g. Pucelj na stran pristašev vlade in zahotel sodelovati.

Eden je to pač moral, če SDS ni mogla, ker je bila odrinjena. Če SLS ni mogla, ker se že ves čas od lanske vlade poleti hladi in ga ni, ki bi jo hotel ogreti. Kdo torej še ostane, ko vendar eden mora — ako sami Slovenci ne bi hoteli?

In prav je storil g. Pucelj. Če sami ne bi hoteli, bi nas morali pač drugi zastopati, drugi, Hrvatje ali Srbi. Vpraša se, če naj si to želimo! In »Slovenec« hoče to.

»Slovenec« pravi, da drobtin ne mara, raje nič, kot pa se ukloniti in — beračiti... Če je tako velikodušen zase, prosto mu! Za nas pa ne bo! In v tem tiči stara lajna, lajna, ki jo gode »Slovenec« že ves čas od prevrata, kadar mu ne pade samo od sebe kaj v naročje. Ker ni nič dobil, je pa ponosen in — ne mara!

Mi pa hočemo! Bolje nekaj, pa naj je še tako malo, kot nič. To ni nobena sramota, iti skupaj z dvema največjima strankama, ki uživata zaupanje ogromne večine države. Stranki, s katerima se isti dr. Korošec ni branil že ponovno pogajati se in posedati za skupno mizo. Z Radičem v opozicijskem bloku še pred kratkim. Le zakaj naj je vedno za drugega to greh, kar za dr. Korošca ni?

Ni sramota iti z vlado, nasprotno: dolžnost je. Lahko rečemo, da nismo imeli Slovenci iskrenega zastopnika že blizu dve leti v vladi. Žerjav nas ni zadovoljil. Korošec pa v lanski vladi ničesar storil ni, kakor je že sam priznal večkrat v »Slovencu«. Ali ni skrajni čas, da se nas vsaj eden od naših 26 nobodij-treba usmili, da nas zastopa? Prav nič nimamo odveč, da bi ponos uganjali in čakali, kdaj bomo komu potrebni! S to taktiko nas ne bo nihče odredil in dr. Korošec jo ravno v tem tako lomi in polomi. Če ga »Kmeti« liste obtožuje kot sokrivca naših mizernih razmer, ima zato prav! Njegovemu častihlepu ni nikoli dovolj, mi pa... glejmo.

Vsaj eno pa lahko zahtevamo po vsem tem. Naj »Slovenec« take vrste demagogijo opusti. Če njegovi poslanci nočejo, ali ne morejo, naj se vsaj ne norčuje iz drugih, ki čutijo dolžnost in odgovornost, ki so jo prevzeli ob volitvah. Tako norčevanje ni v naših razmerah niti pametno niti — dostojno.

Ex.

Politične vesti.

Preiskava proti dr. Lukiniću. Preiskovalna komisija v aferi dr. Lukinića pridno zbira material. Opozicija je zahtevala razni material iz inozemstva. Kakor izgleda, ne bo mogla dovršiti svojega dela v stavljenem ji roku.

Minister Ninčić o nettunskih konvencijah. Zunanji minister dr. Ninčić je dal večeraj novinarjem obsežno izjavo o konvencijah z Italijo, katerih vsebino smo priobčili. Zanimivo je dejstvo, da je minister popolnoma pozabil omeniti konvencijo o pravih italijanskih manjšin v Dalmaciji, ki jo omogočajo italijansko šolsko propagando.

Konec republikanstva na Hrvatskem. G. Trumbić je izjavil v imenu Hrvatske Zaječnice, da je vprašanje monarhije in dinastije izven vsake diskusije. S tem so se poslednji Hrvati izrekli za kralja in monarhijo.

Veseli Zagorec nad sporazumom. »Jutarnji« liste poroča, da je zavladalo vsled sporazuma v vsem Zagorju velikansko veselje in navdušenje. Zagorci so dali svojemu veselju izraz z zapalenjem kresov in razsvetljavami, ki so se vršile po vseh vaseh. Slovensko klerikalno glasilu pa večkrat poroča, da narod trumoma zapuša Radiča. Bomo že videli, kdo ostane zapušen pri prihodnjih volitvah.

Štrašno. Sporazum med radikali in radičevci se zdi našim klerikalcem naenkrat nekaj strašnega. Hrvatski narod sploh ni bil vprašan za privoljenje in g. dr. Korošec tudi ne. G. Pucelj pa se drzne vstopiti v hrvatski seljaški klub in s tem zbegati že itak zmene klerikalne politike, ki vidi Radiča, kako stega roko po avtonomni Sloveniji, da bi jo spravil v svojo malho. Res strašno, a ne za Slovence, marveč za SLS. Mladini pa mirno čakajo, da pridejo zopet na vrsto. Izgubiti ne morejo mnogo, ker dosti nimajo. Vsač po svoje...

Francoski tisk o nemški noti. Francoski tisk se je izražal sprva o nemški noti izredno povoljno. Sedaj pa je pričel nakrat pisati kritično. »Temaj« pravi n. pr., da puščajo nemški ugovori proti francoskim predlogom malo nade za povoljno bazo pogajanj. Nemška nota je samo majhen korak naprej, zakaj principi, ki jih involvira, se dajo razjasniti samo polom nadaljnjih brezkončnih razprav. »L'Ere Nouvelle« meni, da mnogih v nemški noti formuliranih rezerv Francija ne more sprejeti. Za Francijo je jako težko, oprostiti Nemčiji obveznosti, ki so predvidene za varnostni pakt. Paradokso je, če zahteva Nemčija na eni strani pogodbo o varnosti za obe stranki, z druge strani se pa brani staviti na razpolago sredstva, s katerimi bi se preprečili napadi. »Quotidien« piše, da nemška nota ne piše tako, kakor da bi hotela zapreti vrata nadaljnjim pogajanjem, da pa uljudni ton kljub temu ne more zakriti vsebine; daš Nemčija v istini tudi ne misli zapreti vrat nadaljnjim pogajanjem, vendar v noti ni dosti popustila od svojega prvotnega stališča. — Ta nenadni

preokret prihaja od tod, da pariški tisk sprva ni imel vsega teksta pri rokah. »Echo de Paris« zahteva, da opusti Francija nadaljnje pogajanje z Nemčijo. »Eclair« je mnenja, da se francosko in nemško stališče ne more nikdar izravnati, ker hoče Nemčija zgradbo zrušiti, dočim je hoče Francija podpreti, da se ne zruši. »Journal« pravi, da hoče Nemčija zasigurati mir, da pa na drugi strani Francijo in Anglijo. Nekoliko bolj mirno presoja »Matin«, ki presumira, da želi Nemčija zasigurati mir, da pa na drugi strani preprečuje sigurnost, ker zahteva revizijo Versailleške pogodbe.

Akeja proti komunistični propagandi. Te dni so se sestali pod Painlevejevim predsedstvom vojni minister, justični minister, notranji minister, generalni guverner za Alžir in še nekateri drugi ministri pariškega kabineta v svrhu proučevanja položaja, ki je nastal vsled komunistične propagande v raznih panogah državne uprave na Francoskem in v Alžiru.

Zveza industrijcev na slovenskem ozemlju kraljevine SHS o Ljubljanskem velesejmu.

Uprava Ljubljanskega velesejma nam poroča: Zveza industrijcev je poslala na svoje člane okoliščino, ki jasno izpričuje veliki pomen ljubljanskega velesejmov za razvoj našega narodnega gospodarstva. Glasi se: »Ljubljanski velesejmi štejejo med najuglednejše gospodarske manifestacije v naši državi. Od l. 1921. sem, ko se je vršil prvi teh velesejmov, in skozi vsa leta se je sloves ten prireditelj stopnjeval dvignil na izredno višino. Splošno se priznava točnost in smotreni red velesejske uprave, ki vživa zaupanje vseh interesentov. Zlasti za Ljubljano in za vso Slovenijo so ti velesejmi doprinesli mnogo koristi, ker so najširši javnosti pokazali našo delavnost in našo produktivno naprednost. Tudi so vzbudili v vsej državi živahno zanimanje za našo industrijo in obrtnost in so v veliki meri pripomogli, da so se potrebe in upravičene zahteve teh gospodarskih pagnok spoznale in vpoštevale. Mi smo mnenja, da so ljubljanski velesejmi izdatno pomagali pri vseh pridobitvah, ki smo jih v zadnjih letih mogli izvojevati. Če se nam tudi niso izpolnile vse upravičene želje, vendar vemo, da je bil naš položaj še težavnejši, da nismo mogli opirati se na to našo ugledno institucijo.

V Ljubljanski vzorčni velesejem se vrši v času od 29. avgusta do 8. septembra 1925. Vse kaže, da bo navzlic občutni gospodarski krizi letošnji prireditelj dobro uspel. Prijave iz inozemstva so skoro številnejše nego lansko leto, udeležba iz drugih pokrajin naše kraljevine je dokaj živahna. Nasprotno pa so mnoga domača industrijska podjetja s svojimi prijavami v zamudi, dočim so druga podjetja zmanjšala obseg najetega prostora. Bati se je, da ne bi razstavljali iz ostalih pokrajin kraljevine in iz inozemstva potisnili naše domače producente v stran. Notranji prostori v velikih paviljonih so po večini že oddani, vendar je še nekaj prostora rezerviranega za domače tvornice. Ker je redni prijavni rok že potekel, more velesejska uprava prosto določiti, katero za kasneje prijavo da naj vpošteva, in je naravno, da bo dala domačim interesentom prednost.

Nova carinska tarifa, daš ni izpolnila vseh naših želja in pričakovanj, je vendar mnogim našim industrijskim obratom omogočila in zasigurala nadaljni obstoj. Baš v času, ko se naj vrše in zaključijo trgovinska pogajanja s sosednimi državami, moramo porabiti priliko letošnjega velesejma, da javno prikazemo ustroj in kapaciteto domače industrije, da jo tako obvarujemo pred kvantitativnimi koncesijami napram inozemski konkurenci.

Novo stanje, ki je nastopilo po 20. juniju t. l., je pa občutno zadelo več industrijskih strok, ki so postale žrtve političnih argumentov. Tako je n. pr. ostala vsa mlinska industrija brez zaščite. Mi bi priporočili, da mlinska industrija Slovenije korporativno nastopi na ljubljanskem velesejmu in da tam nazorno predloži svojo žal neizrabljeno kapaciteto. Taka demonstracija bi se mogla prirediti z razstavo slik, ki pokažejo zunanje lice naših velikih mlinov ter njihov notranji ustroj, dočim bi mogli diagrami o kapaciteti in zaposlenosti, o razmerju nabavnih in prevoznih stroškov napram cenam žita in finalnih produktov jasno ilustrirati sedanje prilike ter potrebo po odločnih ukrepih v korist tej industriji. Kar velja za naše mlino bi se moglo slično navesti za vse druge strok. Odločilnega pomena bi bilo, če bi se zlasti eno stroko, ki niso bile deležne zadostne pozornosti in pravilnega vpoštevanja korporativno pokazale na letošnjem velesejmu in tako solidarno dokumentirale nujnost svojih zahtev.

V takem smislu si usojamo apelirati na naše p. n. člane, da se po možnosti še prijavijo za letošnji ljubljanski velesejem, kolikor tega še niso storili. Ni niti potrebno, da poedina podjetja zasede velike prostore, marveč bo ponajveč zadostovalo, če vsako podjetje vzame le nekaj metrov, kjer more razporediti sliko in diagrame o svojem obratu, pa tudi zbirko svojih vzorcev, ki naj pričajo o kvaliteti proizvodov.

Končno navajamo, da so baš merodajni gospodje v pristojnem ministrstvu še ponovno povdarili, da naj domača industrijska podjetja ne izostanejo, kadar se naša širša produktivna delavnost kaže širšemu svetu. Mi se pridružujemo temu naziranj in polagamo p. n. članom na srce, da pomagajo našemu letošnjemu velesejmu do čim popolnejšega uspeha.

Upravi velesejma je priznanje Zveze industrijcev v največje zadoščenje in stremi tudi letos z vsemi močmi za tem, da z prireditvijo velesejma podpomore razvoju naše industrije, obrti in trgovine in si ohrani zaupanje vseh interesentov.

Onevrne vesti.

ZAKAJ?

Ni Slovenca, ki bi ne vedel, da je tuja Trboveljska premogokopna družba slovenskega narodu le v škodo. Ni pa končno tudi Slovenca, ki ne bi na lastni koži občutil škodo, bodisi direktno, ko plačuje pretirano drag premog, bodisi indirektno, ko plačuje vsled drugega premoga zvišane cene industrijskih izdelkov in železniške prevoznine.

Čeprav pa je škodljivost postopanja Trboveljske družbe tako jasna, je vendar edini list, ki se bori proti izmuzgavanju Slovenije s strani Trboveljske. »Narodni Dnevnik«.

Ne »Julio«, ne »Slovenski Narod« in ne »Slovenec« ne najdejo nikdar niti besede, da bi podprli naš boj proti oduševu Trboveljske premogokopne družbe. V obzirnoti do Trboveljske vlada naravnost čudovita slova med mladinskim in klerikalnim časopisjem.

Zakaj? Naj na to vprašanje odgovore bralec sami.

In ker ima Trboveljska tako divno zaščito v slovenskem časopisju, ni čuda, če je tudi naša vlada do nje obzirna in če plačuje vlada Trboveljski z isto nobleso pretirane cene, kakor jih plačuje Slovenija. Več ko jasno je, da bo to trajalo tako dolgo, dokler bo časopisje najbolj zainteresirane Slovenije branilo Trboveljsko premogokopno družbo.

Nikakor pa ni jasno, zakaj Slovenci podpirajo tiste, ki poznajo obzirnost do tuje Trboveljske družbe, pa čeprav s tem vedoma škodujejo slovenskemu narodu.

Tudi na ta »zakaj« naj odgovore Slovenci, da bo vsaj Trboveljska družba znala, da sme drugo leto poleg novih investicij zvišati dividendo še za 10 odstotkov!

— Iz »Uradnega lista«. »Uradni list« ljubljanske in mariborske oblasti objavlja v 69. številki: pravilnik o uporabljanju novega sredstva za obče denaturiranje spirita; odločbo glede kisove esence ter razglas glede pisma z označeno vrednostjo za inozemstvo do 1000 Din.

— Telefonska zveza Zagreb—Praga. Včeraj je bila otvorena nova direktna telefonska zveza med Zagrebom in Pragom. Razgovor stane za jedinico 3.50 zlatih frankov, poziv pa dva franka.

— Razpisana mesta v sodni službi. Oddajo se naslednja službena mesta: mesto okrajnega sodnika in sodnega predstojnika pri okrajnem sodišču v Gornjem Gradu, dve mesti okrajnih sodnikov pri deželni sodišču v Ljubljani ter mesto okrajnega sodnika pri okrožnem sodišču v Celju.

— Imenovanja v sodni službi. Imenovana sta: višjega sodnega svetnika pri deželni sodišču v Ljubljani deželnosodni svetnik Peter Keršič, za svetnika pri deželni sodišču v Ljubljani okrajni sodnik in predstojnik okrajnega sodišča v Ljutomeru dr. Niko Gaber; premoščeni so: deželnosodni svetnik in predstojnik okrajnega sodišča Jurij Gregorc iz Radovljice v Kranj, deželnosodni svetnik in predstojnik okrajnega sodišča v Črnomlju dr. Rupert Celestina v Radovljico, okrajni sodnik v Celju dr. Jakob Konda kot deželnosodni svetnik k okrožnemu sodišču v Celju; okrajni sodnik v Novem mestu Božidar Rožič za deželnosodnega svetnika k okrožnemu sodišču v Novem mestu; sodnik v Novem mestu Viktor Kobe je imenovan za okrajnega sodnika in sodnega predstojnika pri predstojnik okrajnega sodišča v Gornjem Gradu dr. Vojteh Hočevar je premeščen v Brežice.

— Iz državne službe. Premoščeni so od okrajnega glavarstva Kranj k okrajnemu glavarstvu Ljubljana-okolica veterinar Josip Čeh; vpokojeni so pri direkciji državnih železnic v Ljubljani uradniki Leopold Pahor, Fran Juvan, Jakob Plehan, Ivan Sedlaček in Martin Znidaršič.

— Odobren kredit. Ministrstvo za javna dela je odobrilo kredit 210.000 dinarjev za popravilo ceste Ogulin—Plitvička jezera.

— Občni zbor združenja jugoslovenskih zdravnikov. V času od 1. do 4. septembra se vrši v Dubrovniku redni letni občni zbor Združenja jugoslovenskih zdravnikov. Udeležniki pridejo pri tej priliki, kakor se čuje, izlet v Boko Kotorsko, Split in na Sušak.

— Izlet srbskih kmetov v Slovenijo. Kakor nam javljajo iz Beograda, odpotuje po iniciativi »Srpskega poljoprivrednega društva« sredi meseca avgusta večja skupina poljedelcev iz moravskega okrožja na poučno potovanje po Sloveniji. Izletniki se žele spoznati s sodobnim obdelovanjem zemlje, ki je v Sloveniji dobro razvito. Ogledali si bodo tudi različne institucije v Sloveniji.

— Prekrižani (krosirani) čeki v našem poštnem čekovnem prometu. Pošiljanje čekov poštne hranilnice je povzročilo inozemskim, pa tudi domačim zavodom velike izdatke na poštinah, oteževalo pa je tudi sicer naš promet z inozemstvom, kjer so krosirani čeki že uvedeni, ker poštna hranilnica ni upoštevala iz inozemstva dohajajočih krosiranih čekov naših računohodnikov ter je celo honoriranje takih čekov odklanjala, češ, da se v smislu naših sedaj veljavnih predpisov čeki s prekrižanjem razveljavljajo. Da odpomore tem nedostatom in doseže ugodnost, ki jo nudi krosiranje čekov glede varnosti in čim večjega zavarovanja odpošiljateljev čekov poštne hranilnice je Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani s posebno spomenico naprosila poštne hranilnice, da tudi v naši kraljevini uvede krosirane čeki. Nadzorni odbor poštne hranilnice je o tej spomenici sklepal na seji dne 20. julija t. l. in sklenil, da se na lastnino čekovnih računov pri poštne hranilnici in njenih podružnicah dovoljuje, da čeki, katere izstavljajo na poštne hranilnice, morejo prebiti z dvema poševnima paralelnima črtama preko sredine čeka, a med črta morajo napisati: »Odobriti v računu.« Tako prekrižani (krosirani) čeki se ne honorirajo v gotovini, ampak odobrujejo samo na računu predlagatelja. Ako predlagatelj čeka nima čekovnega

računa pri poštne hranilnici, more ček prezentirati samo s posredovanjem kakega denarnega zavoda, ki ima čekovni račun pri poštne hranilnici.

— Jugoslovenska razstava na Praškem velesejmu. Na praškem velesejmu, ki se vrši od 6. do 13. septembra t. l. se priredi tudi jugoslovenska razstava. V ta namen se je osnoval v Pragi poseben odbor pod predsedstvom našega generalnega konzula g. Svetozarja Rašića, ki ima nalogo, da našo razstavo organizira in omogoči našim interesom udeležbo. V interesu naše izvozne trgovine priporočamo interesentom, da se čim številneje udeležijo te propagandne prireditve, katero je tudi ministrstvo gmočno izdatno podprlo. Predvsem priporočamo to vinogradnikom in industrijskim krogom. — Podrobnejše informacije o razstavi daje: »Odbor za prireditev jugoslovenske izložbe, Praha, Staromestska radnice (P. V. V.). Prospekti, pogojni in prijave za razstavo so interesentom na razpolago v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

— Gremij trgovcev v Ljubljani opozarja vse svoje člane, da poteče rok za vložitev pridobinskih izjav za priredbeno dobo 1926/27 dne 31. julija t. l. Oni, kateri izjave še niso vložili, naj to store čimprej.

— Opičji proces št. II. Iz Newyorka prihaja vest, da se prične v kratkem tudi v Washingtonu opičji proces. Državni pravnik Wittmer je obtožil nekega šolskega vodjo, ker je razširjal v šoli nauke, ki se ne strinjajo s Svetim pismom. Zanimivo pri tem je, da je Wittmer sam ateist.

— Za profesorja Scopesa nabirajo v vsej Ameriki prispevke, ki naj mu omogočijo nadaljevanje bioloških študij. Doslej je bilo podpisanih 10.000 dolarjev.

— Nansenov polot na severni tečaj. Iz Moskve poročajo: Nemški letalec Bruns je predaval te dni pred zborom izvedencev in zastopnikov državnih oblasti o znanstveni ekspediciji pod vodstvom Nansena na severni tečaj, ki je projektirana za leto 1927. Predavatelj je povedal med drugim, da bo imel zrakoplov 150.000 kub. metrov prostornine, dolg bo 245 metrov, nosil bo pa lahko 155 ton. Zrakoplov poleti preko Murmanska in Franc Jožefove dežele na severni tečaj, v Alasko ali Anadyr in nazaj preko neraziskanih arktičnih pokrajin in Novaje Zemlje v Murmansk. Namen ekspedicije je, da se prouči možnost rednega transarktičnega zračnega prometa med Evropo in Japonsko ter Ameriko preko Sibirijske.

— Usmrčenje 18 dijakov v sovjetski Rusiji. »Matine« poroča, da je dala sovjetska vlada nedavno v Leningradu brez zaslišanja ustreliti 18 bivših slušateljev carističnega Aleksandrovskega liceja. 60 oseb pa je bilo vrženih v ječo, nakar so jih transportirali v pajsvernejske kraje Rusije. Med ustreljenimi je baje tudi zadnji caristični ministrski predsednik knez Galicyn. Vzrok za justifikacije je dozdeven komplot, ki se je pripravljal v Parizu zoper sovjete. »Matine« dostavlja, da je obstojal ta »komplot« v zbiranju denarnih prispevkov za biveše gojence Aleksandrovskega liceja, ki žive v veliki bedi.

— Velika nesreča v Melbournu. Te dni je priredilo v Melbournu okrog 2000 mornarjev obhod po mestu. Pri tej priliki se je zrušil neki balkon, na katerem se je nahajalo 280 gledalcev. 8 oseb je bilo takoj mrtvih, 200 jih je pa več ali manj poškodovanih. Med poškodovanci je 60 oseb, glede katerih zdravniki dvomijo, da ostanejo pri življenju.

— Velikanski požari v Nemčiji. V raznih krajih Nemčije so izbruhnili te dni vsled vročine po gozdovih in barjih, kjer se pride luje šota, požari, ki so zavzeli katastrofalen obseg. V bližini Hannovra gori gozd v obsegu 4000 juter. Pri Osnabrücku je uničenih doslej 20 kvadratnih kilometrov gozda. Fronta požara je široka 6 do 8 km. Pri vseh teh požarih je poginilo tudi mnogo živine. Z gašenjem je zaposleno poleg ognjegašev vojaštvo, policija itd. Ogroženih je tudi več vasi, od katerih so jih morali nekaj evakuirati. Domneva se, da so nastali ti požari večinoma na ta način, da se je unelo po gozdovih vsled silne vročine listje.

— Neurja v Avstriji. Iz več krajev Avstrije poročajo o velikih neurjih. Posebno veliko škodo so povzročile nevihte na gornjem Stajerskem in na Gornjem Avstrijskem. Iz Linca poročajo, da je v Gornji Avstriji udarila v 12 kmečkih hiš in drugih objektov strela, vsled česar so nastali mestoma požari, ki so uničili mnogo žetve in živine. Tudi na njivah je povzročila strela na več krajih požare.

— Velikanski požar v Oslo. Te dni je izbruhnil v Oslo požar, ki je zavzel v kratkem času velikanske dimenzije. Zgorelo je veliko število skladišč. Uničeno so velike množice žita, krme in gnojil. Gašenja so se udeležile vse požarne brambe v okolici, med drugimi tudi gasilci iz Kopenhagene, in vojaštvo. Škode se ni bilo mogoče oceniti, vendar je gotovo, da znaša milijone.

— Avtomobilska nesreča v Belgiji. Iz Bruslja poročajo: Pri Siehenau se je prevrnil avtomobil v cestni jarek. 18 oseb je težko poškodovanih. Nesreča je nastala, ker se je zlomilo kolo.

— Avtomobilska nesreča. Te dni sta jahala na Dunaju neki policijski nadzornik in neki policijski stražnik po Rennwegu proti notraju mestu. Na nekem križišču je pridrvel preko Rennwega avtomobil, ki se je zaletel v konja policijskega nadzornika. Policijski nadzornik je zletel v velikem roku na trotoar, konj pa je padel na sprednji del avtomobila, nato pa ga je vrglo takisto na stran. Policijski nadzornik se je pri padcu precej pobil, vendar njegove poškodbe niso nevarne. Tudi konj ni nevarno poškodovan.

— Nesreča na žični železnici. Pri Langenbrunn na Wirtenberškem je sedla te dni družba petihdam in enega gospoda na žično železnico, ki je zgrajena za transport blaga. Ko se je družba pripeljala že precej visoko, je nenadoma popustila žica in družba

je padla v globočino. Tri gospodične so obležale na mestu mrtve, dve sta umrli kmalu nato. Tudi mož bo poškodovan podlegel.

— Usoden fingiran dvoje. Na Dunaju sta debatirala te dni gostilničar Sellinger in ritmojster Troll o vprašanju, če je sablja dobro obrambno sredstvo zoper bodalo. Ker je trdil vsak svoje, sta hotela stvar rešiti praktično s fingiranim dvojem. Pri tem je zabodel gostilničar ritmojstra po nesreči v trebuh. Smrtnonevarno ranjenega so prepegljali ritmojstra z rešilnim vozom v bolnišnico.

— Nezgode vojaških letal. Iz Pariza poročajo: Pri Cherbourgu je padel neki francoski aeroplan v morje. Vse tri osebe, ki so se nahajale v njem, so utonile. Iz Newyorka poročajo: Pri Honolulu sta trčila dva vojaška aeroplana ter padla na zemljo. Dva vojaka sta mrtva, trije pa težko ranjeni.

Novi Tarzan

V. del Tarzana je ravnokar izšel; naroča se v Zvezni knjigarni, Ljubljana, Marijin trg.

— Strašen zločin tolpe maskiranih roparjev. V noči od srede na četrtek je vdrla v hišo bogatega trgovca Koste Dimitrijevića v selu Natalinci pri Kragujevcu tolpa maskiranih roparjev, ki je izvršila pravi pokol. Roparji so umorili trgovca Kosta Dimitrijevića, njegovega sina profesorja Dimitrija Dimitrijevića, soprogo profesorja Desanko, njeno mater Kostadinko in profesorjevo staro mater. Od vseh prebivalcev v hiši je ostala živa samo dveletna profesorjeva hčerka. Strašni zločin je povzročil v vsej okolici veliko razburjenje. Doslej o roparjih še ni nobenega sledu, vendar pa je ugotovila oblast potek dogodka. Okrog 11. zvečer je čul profesor Dimitrije Dimitrijević na dvorišču sumljivo šepetanje. Odprl je vrata in zagledal par maskiranih individuev, vsled česar se je hitro umaknil ter šel po samokres. Med tem pa se je postavil eden od banditov pred vrata in ko je stopil profesor z revolverjem v roki zopet na plan, ga je udaril tolovaj s tako silo s sekiro po glavi, da je obležal na mestu mrtve s prekano črepinjo. Ista usoda je doletela profesorjevo tačko, ki je šla pogledat, zakaj se njen zet toliko časa ne vrne. Njen presunljiv krik je razburil ostale prebivalce v hiši. Profesorjeva soproga je planila, niž dobrega sluteč, iz hiše. Spodtaknila se je ob truplu svojega moža in padla. V istem hipu ji je razbila sekira enega izmed tolovajev črepinjo. Nato so vdrl roparji v stanovanje. V predstobi so našli na prestrašenega trgovca. Tudi njega so pobili s sekiro. V spalni sobi so našli v postelji od strahu že tlak napol mrtvo staro, trgovčevno soprogo, in plakajočo dveletno hčerko. Gospo so privezali na posteljo, nato so zamašili njej in otroku usta in izropali hišo. Predno so odšli, so umorili staro gospo z noži in sekirami ter jo nečloveško razmesarili. Zjutraj so našli sosedje od vseh stanovalcev živega samo otroka, ki je čepel z zamašenimi usti v nekem kotu. Oblasti so razposlale na vse strani orožniške patrulje in upajo, da dobe roparsko tolpo, ki vznemirja že dalj časa ves kragujevski okraj, kmalu v pest.

— Zopet misteriozen umor pri Berlinu. V nekem gozdu pri Berlinu je našla te dni neka deklica krvavo moško perilo. Obvestila je orožnike, ki so našli poleg perila list, na katerem je bilo napisano z okorno roko: »Umorjeni je zakopan v gozdu. Mož je rojen v Strelitzu ter je bil tu v službi. Gre za umor iz maščevanja.«

— Sadiščen pastir. Te dni so začeli pastirji na paši pri Porječanih v Bosni nenadoma obupne klice na pomoč. Hiteli so na lice mesta, kjer se jim je nudi grozen prizor. Pastir Mehlo Gnjeca je stal z odprtim nožem pred sedemletnim dečkom Perom Panićem ter kričal: »Če takoj ne utihneš, te zakoljem kakor Lazarja Triškovića.« S težavo so pastirja dečka rešili, nakar so Gnjeco ogradili orožnikom, ki so ga aretirali. Pri tej priliki je bil razkrit še drug zločin, ki ga ima Gnjeca na vesti. Nedavno je peljal nekega triletnega dečka v gozd, kjer ga je zaklal kakor jagnje. Nato je truplo razmesaril in vrgel par kosov mesa svojemu psu. Ko ga je vprašal preiskovalni sodnik, kaj ga je gnalo k umoru, je odgovoril z zadovoljnim smehljajem: Čutil sem enostavno potrebo, da izvršim umor... Ta strašni slučaj sadizma je vzbudil v okolici veliko senzacijo.

— Trgovci z dekleti. Zagrebška policija je prišla na sled družbi trgovcev z dekleti v Novem Sadu. Aretirana sta bila dva lastnika javnih hiš in tri artistinje novosadskega bara. Aretirance so prepeljali v Zagreb, kjer se preiskava nadaljuje. V Novem Sadu sta izginili te dni zopet dve dekleti na skrivnostni način. Neznani gospod je povabil 19-letno telefonistko Duško Sabotin in njeno 10-letno sestro na izlet v Veliki Bečkerek. Pripeljal se je ponji z avtomobilom. Od onega trenutka ni o deklicah nobenega sledu več. Priče pripovedujejo, da se je odpeljal avtomobil v drugo nasprotno smer ter da se mu je pridružil pri novosadskem mostu drug avtomobil, v katerem je sedelo več oseb. Policija je mnenja, da gre za trgovino z dekleti, ki jih odpravljajo v druge države, predvsem v Orient.

— Velik vlom v banko. Iz Bratislave poročajo: V predpretekli noči je bil izvršen v Katovici v banko Gornicz in Hutniczy velik vlom. Vlomilci, ki so prišli v banko na ta način, da so prebili betonsko steno blagajniških prostorov, so odnesli ameriški, nemški, angleški in italijanski denar, avstrijske zlatnike, železniške obligacije in zlate v skupni vrednosti 47.000 zlatih. Vlomilci, ki so delali jako spretno, so vporabili priliko, ko so bili vsi prebivalci hiše pri neki bakljadi. Čudno je, da je obravnavala policija dosedaj stvar kot tajno.

— Uradnik — junak z nožem. V soboto dopoldne so doživeli uradniki Urađa za zavarovanje delavcev v Beogradu nenavaden senzacijo. Iz sobe št. 1, v kateri vlada navadno grobna tišina se je začel naenkrat močan krik. Ko so prihiteli uradniki iz drugih

pisarn na lice mesta, so našli svojega kolego Lazarja Kačevića v mlaki krvi na tleh. Kolega Dragomir Nikolić je ga napadel ter mu potisnil nož v ramo. Uradniki so poklicali rešilni voz, ki je odpeljal Kačevića v bolnico. Rana je globoka 20 cm, poškodba težka, zato je bila takoj odrejena aretacija Nikolića. Toda policijski organi napadalca niso mogli najti, dasi so ga iskali ves dan po vsem mestu.

— Velik štrajk v Bradfordu. V Bradfordu štrajka 50.000 delavcev. Vdrl so v tovarne ter prisilili tovariše, ki so hoteli delati, da so morali delo pustiti. Štrajkujoči so metali kamenje in pobili več šip. Interventirati je morala policija. Pri spopadih sta bila ranjena dva policista.

— Čeden ljubimec. Na Dunaju je bil te dni aretirani bivši grško-katoliški duhovnik dr. Stefan Semczuk. Mož se je preživljal s poučevanjem. Tako je prišel v hišo ločene gospe Jelinek. Kmalu se je začel domači učitelj truditi za ljubezen svoje delodajalke. Obljubil ji je, da jo poroči, razvilo se je med njima razmerje in Semczuk se je preselil k svoji nevesti. Toda ni trajalo dolgo in mož je postal brutalen. Iz ničevih vzrokov je surovo pretepal svojo nevesto in njeno hčer. Končno je začel groziti Jelinekovi in njenemu soprogu, da ju ustrelji. To ga je spravilo v zapor. Med preiskavo so prišli na dan še drugi Semczukovi grehi. Semczuk je obdolžen, da se je izpazbil nad 13letno hčerko svoje neveste ter da je skušal vlomiti v blagajno gospe Jelinekove.

— Pustolovec. Dunajska policija išče 40-letnega pustolovca Franca Janika, pseudo-inženjerja iz Znojma, ki ima na vesti nebroj goljufij. Lansko leto je otvoril na Dunaju trgovino z usnjem. Od onega časa je iskal potom inseratov v listih udeležniške-kapitaliste. Oglasili so se številni interesenti, večinoma reducirani uradniki in oficirji. Janik je napravil vsakega od njih takoj za kompanjona. Obljubil mu je 40% čistega dobička in mesečno plačo. Nekaj časa je mesečno plačo res izplačeval, toda trgovina je začela kmalu pešati, kajti Janik je vloga, mesto, da bi jih bil investiral, poglaval v družbi lahkoživ. So so mu postala tla prevročja, je ogoljufal še tri osebe za pet tisoč šilingov ter izginil. Nato si je dal natisniti vizitnice z imenom grof Hardegg. Pripovedoval je, da ima s svojim očetom veliko civilnopravno tožbo, radi česar se nahaja v trenutni denarni zadregi. Na ta način je izvalil lahkovernim damam stotisočake. Ko je postala situacija za grofa Hardegga kritična, je izginil. Pod katerim imenom in kje nadaljuje podjetni Hanik sedaj svoje pustolovščine, ni znano.

— Nepošteni uradniki. Državni monopol na žganje ne prinaša nemškemu fisku proti pričakovanju nobenih dohodkov. Eden od vzrokov je dejstvo, da producirajo goljufivi tovarnarji iz špirta, ki je namenjen v tehnične svrhe, špirit za pijačo. Pri tem jih podpirajo nepošteni državni uradniki. Te dni je bil aretirani v Berlinu stolnik Marks, ki je obdolžen, da je osleparil državo za velikanske vsote. Tudi trije vodilni uradniki uprave državnih monopolov so bili suspendirani ter zaslišani od preiskovalnega sodnika.

— Divjaki napadli francoski poštne aeroplan. Iz Pariza poročajo: Francoski poštne aeroplan, ki prevaža francosko pošto iz Casablanca v Dakar je moral te dni radi nekega defekta pri stroju pristati na robu Sahare. Zato se je spustil na zemljo tudi vojaški aeroplan, ki ga spremlja. Oba aeroplana sta bila napadena od domačinov. Letalci so se branili s streli, kljub temu pa so morali pustiti na bojišču poštne aeroplan z vso pošto ter se rešiti z begom na vojaškem aeroplanu.

— Samomor ameriškega finansjeja. Iz Newyorka poročajo, da je izvršil tam samomor znani finansje George Grieswald-Hawen, ki je igral v newyorskimi družbi in v umetniških krogih veliko vlogo. Grieswald-Hawen se je ustrelil v usta. Vzrok samomora je neozdravljiva bolezen: rak.

— Preprič ubil žensko. Nenavadna nesreča se je pripetila na Opčinah pri Trstu. Pestunji Mary Hirscher se je zdelo, da jo kliče gospodinja, zato je odprla vrata svoje sobe ter par trenutkov prisluškovala na pragu. Ker so bila okna v drugi sobi odprta, je nastal preprič, vsled česar so se vrata nenadoma zaloputnila ter pri tem udarila pestunjo s tako silo v glavo, da se je zgrudila nezvestna na tla. Poklicani zdravnik je ugotovil, da si je pestunja pretresla možgane. Med transportom v bolnico je ponesrečenka umrla.

— Mencia Carnicin v sanatoriju. Dunajsko višje deželno sodišče je dovolilo, da se odda Mencia Carnicin, ki je, kakor znano, izvršila atentat v Burgteatru, v sanatorij. Stražil jo bo noč in dan kriminalni uradnik. Če se zdravstveno stanje atentatorice do termina glavne obravnave, ki se vrši, kakor znano, dne 30. septembra in 1. oktobra, ne izboljša, se obravnava preloži. Z ozirom na izboljšanje, se vrši obravnava v mali porotni dvorani, v kateri je prostora približno za dva tuceta poslušalcev, ki se jih lahko nadzira.

— Obrekovan človek se brani. Privatnik Lovrene Leirer, oče Amalije Leirer, katere umor je povzročil pred par meseci, kakor znano, v Budimpešti veliko senzacijo, je vložil v petek zoper 21 budimpeštanskim dnevnikom in 80 novinarjem tožbo radi žaljenja časti. Leirer namerava zahtevati zadoščenje od vseh listov, ki so ga označili svoječasn kot morilca svoje hčere.

So kolstvo.

Sokolska župa Ljubljana. Bratje in sestre! Naš župan zlet, praznik bratstva in sesterstva, se bliža. Ze prihodnjo soboto bodo zadonele raz starodavni ljubljanski grad močnejše fanfare ter naznanjale sokolski Ljubljani pričetek župnega praznika. V nedeljo, 2. avgusta zjutraj pa bo od vseh strani sveta hitelo članstvo na sokolski Tabor, zavedajoč

se svojih dolžnosti, da prisostvuje velikemu sestanku vsega članstva svoje župe.

Bratje in sestre! Zato pridite vsi, ki čutite sokolsko, ki čutite narodno, da se pozdravimo na taborskih tleh in da položimo račun o našem delu narodu svojem. — Zdravo! — Zupno starešinstvo.

Članstvu mariborske sokolske župe. Dne 1. in 2. avgusta priredil J. Č. Lige kot manifestacijski zaključek proslav 75-letnice predsednika CSR Masaryka svečane češkoslovaško-jugoslovenske dneve v Rogaški Slatini. Pri prejšnjih Masarykovih proslavah so tudi naša sokolska društva častno sodelovala. Ker se vrši istočasno še zlet celjskega sokolskega okrožja v Rogaško Slatino, poziva predsedstvo MSZ vsa društva, da se teh slavnosti po možnosti v čim največjem številu udeležijo. Odhod iz Maribora v nedeljo dne 2. avgusta z jutranjim vlakom ob 5.27. Vožnja polovična, tja in nazaj 30 Din, banket v Zdraviliškem domu 30 Din. Želimo častne udeležbe. Predsedstvo MSZ.

Šport.

Športna razstava na letošnjem velesojmu. Poročali smo že, da se vrši ob priliki letošnjega velesoja od 29. avgusta do 8. septembra v reprezentančnem paviljonu K velika športna razstava s sodelovanjem vseh športnih klubov. Vse predpriprave so že v polnem teku, zbira se razstavni material, ki bo predložil lepo sliko razmaha našega športnega življenja v poprečni dobi, v svobodni Jugoslaviji. Zanimiv bo pregled razvoja pred vojno in po vojni in za čuditi se je veliki razliki in napredku zadnjih let. Tudi športne tvrdke prijavljajo k razstavi svoje predmete. Vsakemu športniku se bo nudilo prvovrstne in najrazličnejše športne potrebščine in si bo mogel kriti svojo potrebo od dobrega z najboljšim. Prirediteljem, športnim delavcem k njih zamisli najiskrenejše čestitamo. Nameravana prireditelja pa naj ne bo samo splošna razstava, marveč tudi manifestacija krasno se razvijajočega športa zlasti Slovenije.

Upravni odbor Kolesarskega podsveza Slovenije je sklenil na današnji seji, prirediti zvezdno dirko in kolesarski zlet v Celje dne 9. avgusta t. l. Ob tej priliki se bo vršilo tudi zborovanje celokupnega kolesar-

stva Jugoslavije. Kakor vsako leto, naj tudi letos vsak klub oziroma vsaka kolesarska sekcija priredi v lastnem delokrogu iz svojega sedeža v Celje kolesarsko dirko (prvenstvo, skupinsko, parno, handicap itd.). Na cilju je vse potrebno preskrbljeno, kakor skupni maserski lokal, zdravniška pomoč, skupni cilj itd. Vsi kolesarski klubi se naprošajo, da sigurno do 28. t. m. javijo podpisnemu odboru značaj dirke, oddaljenost v kilometrih, število dirkačev. Dne 29. t. m. bo sestavljen razpored, kateri bode za vsak klub obvezen. Kakor vsako leto, naj se tudi letos snide v Celju polnoštevilno kolesarstvo Jugoslavije ter s tem pokaže jakost in velik napredek na kolesarsko sportnem polju. Kolesarski zdravo! — Upravni odbor K. P. S. — Vsi dopisi naj se naslovijo na g. Franc Ogrin, blagajnik K. P. S., Ljubljana, Gosposvetska cesta 14.

Okrožnica. Vsi podsavezni kolesarski klubi, kakor tudi posamezni kolesarji, kateri bodo razstavili kolesarske sportne predmete o priliki letošnjega ljubljanskega velesoja v času od 29. avgusta do 8. septembra t. l., naj blagovolijo omenjene predmete izročiti upravi velesoja, katera jih bode hranila do razstave. Vsa težavna pisma prilaščanja naj se naslovijo na: Kolesarski podsvez Slovenije, referent za sportno razstavo v Ljubljani.

To in ono.

Nov svetnik.

V malem francoskem mestu Arras je bil proglašen neki Jean Baptiste Vionny po imenu svetnikom. Vse mesto je od veselja iz sebe, ker ima v svoji sredi pravega svetnika. Upajmo, da bo novoimenovani svetnik v stanju, da nadaljuje svoje sveto življenje do smrti, dasi ne more biti ravno lahko letati vse svoje življenje po svetu s svetniško gloriole okoli glave ter se temu primerno obnašati. Zakaj končno je tak živ svetnik vendarle samo človek, in utegne se primeriti, da stori kdaj kaj takega, kar za svetnika ni stanu primerno. Takega svetnika imenujemo potem čuden svetnik.

Nov spoznavalen znak.

Pri neki obravnavi, ki se je vršila te dni v Londonu, je bilo ugotovljeno, da je postal

v zadnjem času v krogih zločincev premog znak za medsebojno spoznavanje, ki se ga poslužujejo posebno tatovi premoga. Člani tatinske tolpe so nosili v žepu kos premoga ter se pozdravljali s kosom premoga v roki. Kljub temu, da je bil zoper enega od njih kos premoga edini indic, je bil mož obsojen.

Pustolovec Strasnov nadaljuje.

Dr. Frank ni premaknil prsta. Gledal me je, kakor da ne razume, kako je mogoče, da ga je ugnal dunajski ministerialni svetnik v kozji rog. Z odprtimi ustmi je poslušal, kar sem mu diktiral:

»Jaz, dr. Josip Frank, izjavljam s tem, da je res, da sem služil obenem avstrijski in ogrski vladi v eni in isti zadevi. S tem obljubljam, da se to ne bo nikdar več zgodilo, temveč da bom služil od danes naprej po svojih močeh samo avstrijski vladi.«

»Sicer ne verujem,« sem pripomnil z ironičnim nasmehom, da bo avstrijska vlada v bodoče ravno posebno reflektirala na Vašo pomoč, ker je zaupanje do Vas omajano. Toda mogoče dobimo kmalu zopet drugega znanjega ministra, ki se Vam bo dal voditi za nos. Glavno je, da se stvar približe z dokumentom, ki ga ne morete utajiti.«

Dr. Frank je obrisal pot s čela. »Ne, tega ne morem storiti. Če to napišem, sem uničen. To je nemogoče!«

»Dobro, dragi doktor, tudi zoper to imam orožje. Veste, kaj storim, če ne podpišete?«

Dr. Frank me je pogledal pričakujoče.

»Danes zvečer pokličem vodilne člane Starčevičeve stranke k sebi ter jim povem, kako stoji stvar, prosim jih, da skličejo strankin sestanek ter jim povem na sestanku vse podrobnosti. Da vaši pristaši k temu ne bodo ploskali ter Vam ne bodo poslali nobenih venecov, o tem ste lahko prepričani.«

Dr. Frank je planil kvišku ter zaklical prestrašen:

»Za božjo voljo, gospod ministerialni svetnik, tega ne storite!«

Potisnil sem ga nazaj na stol ter mu dal v roko pero.

»Pač, razume se, da bom storil. Vse bom storil, da pridem do cilja. Ne trpim, da bi se mi izvil. Če me nočete prostovoljno ubogati, Vas prisilim.«

»Torej, dobro, napišem.«

Dr. Frank je bil v zadnjih petih minutah moralno popolnoma uničen. Ni mogel niti govoriti, niti misliti, niti pisati. Kakor šolskemu učencu sem mu moral narekovati besedo za besedo. Roka se mu je tresla, da je moral ponovno prenehati.

Končno je ležala izjava pred menoj. Samo podpis je še manjkalo.

»Vedel sem, da boste izjavo napisali. Sedaj Vam lahko nekaj izdam. Nimam namena provocirati politični škandal. Zato Vam obljubljam, da ostane stvar med nama. Ta izjava ne pride nikoli iz mojih rok. Nikdo ne izve, kaj je bilo med nama. Punctum.«

Dr. Frank si je brisal neprestano pot s čela ter me gledal. »Ne, tega ne morem podpisati.«

»Dobro, pa ne podpišite.« Vzel sem aktovko, vstal, segel po klobuku rekoč: »Dragi doktor, storil sem, kar sem mogel. Sedaj grem v svoje stanovanje, dam poklicati par poslancev Vaše stranke in potem...«

Bil sem že pri vratih ter držal za kljuko. Dr. Frank je skočil za menoj ter me peljal za roko nazaj k pisalni mizi. »Za božjo voljo, ali me hočete res uničiti?«

»Pustite me,« sem zarohnel. »Nisem Vas nameraval uničiti. Toda, če ne storite, kar zahtevam, storim jaz, kar sem rekel.«

»Prosim, podpišite.«

In res je podpisal z mrzlično naglico. Nisem mu dal niti časa, da bi bil še enkrat prečital, kar je napisal. Vtaknil sem izjavo v aktovko ter dejal suho: »Stvar je urejena, dočim bi bil od veselja najraje vriskal.« Povem Vam samo eno, dragi doktor: Ne vznemirjajte se. Kar obljubim, mi je sveto. Nihče ne zve o stvari.«

Dr. Frank me je spremil k vratom.

»Kajueda, gospod ministerialni svetnik, saj ne poveste res nikomur ničesar o tem. Prosim in rotim Vas!«

»Lahko se zanesete. Bodite mirni in zбоgom. Imam še druge opravke.«

Dr. Frank me je spremil do vežnih vrat in še par korakov na ulico. Ko se je vrnil, sem se oddahnil. Tako težke si te stvari v Opatiji nisem predstavljal.

Izdajatelj: dr. Josip Hacin.

Odgovorni urednik: Zeleznikar Aleksander. Tiska tiskarna »Merkur« v Ljubljani.

V oklopnjaku okoli sveta.

Spisal Robert Kraft.

V elektriški peči segrejejo konec tri metre dolge palice, tako, da začne železo žareti. Veter piha od zahoda, zato vtaknejo žarečo palico na vzhodni strani skozi okence in potem takoj prav tako dolgo plinovo cev, ki je tudi na koncu segreta.

Prestrašeni zaznajo, da cev ne prodre snežne plasti, ki je torej debelejša od treh metrov in to na strani, ki je zavarovana od vetra! Kakšne množine snega je torej streslo nebo!

Prestrašili so se pa le nad silo elementov. Zračno luknjo si že napravijo. Za popraviljanje imajo vsega dosti, plinovih cevi še za dvajset metrov; to cev je treba podaljšati le za en meter in tedaj gotovo prodre konec iz snega.

Poteklo je tako zopet deset minut in tudi drugi zdaj že težje diha, čeprav niso tako vajeni svežega zraka ko Georg. Človeška pluća izpreminjajo kisik v ogljikovo kislino, le neporabni dušik ostane neizpremenjen.

Hitro tedaj združijo notranji konec plinove cevi po gumijasti cevi z aparatom pokalnega plina in sicer z vijakom, kjer se voda razkroja v vodik; tako odvajajo skupeni plin ven, prosti kisik pa prihaja naravnost v avtovo notranjost. Adam uredi dovod po posebnem merilnem inštrumentu. Le najprej spusti nekaj več

(42) kisika, potem natanko uredi s pomočjo sestavljenega računa, ki pa ga napravi kar na pamet, da prihaja v avto toliko kisika, kolikor ga uporablja pet odraslih ljudi za dihanje.

»Če vam dam preveč kisika, boste preveč veseli, če pa čutite, da vas duši, mi pa povejte.«

»Kaj pa napravimo z neuporabno ogljikovo kislino?« vpraša skrbno Georg.

»Sem že na delu, da jo odpravim,« odvrne Leonor. Obema delavcema naročijo, da prineseta iz shrambe dva ploščata pločevinasta zaboja ter ju napolnita z belim prahom, t. j. žganim apnom, ki je v sodu v shrambi. Zaboja postavita enostavno na tla.

Zgano apno vsrkava izdihane vodne hlape, kakor tudi ogljikovo kislino, ki je težja kot zrak in se zbira ob tleh. To je vedel tudi Georg, a ima vseeno pomisleke.

»Kaj pa, ko bo apno nasičeno in se bo izpremenilo v apneno ogljikovo kislino?«

»To trpi zelo dolgo in apna imamo še dosti.«

»Kaj pa, če bomo zaprti tu toliko časa, da porabimo vso zalogo?«

»Potem izžarimo ogljikovo kislino apno v elektriški peči, prosto ogljikovo kislino pa spustimo po cevi na prosto.«

To bi si bil Georg tudi sam lahko razložil, a vseeno se mora čuditi.

»Vaš gospod oče je res na vse mislil! Še celo to, da utegne Maksimus običati v taki sneženi gori!«

»Tega pa najbrže ne, sicer bi bil mislil tudi na tako odtajati vrata. Prvotno pa je menil, da se bo dal uporabljati avto tudi kot podmornik.«

»Kako? Tudi pod vodo vozi? V morske globine zamore?« zakliče Georg začuden.

»Ne, tega ne more. Ostati mora na površini vode. Potrebne bi bile razne naprave, ki bi ovirale avtomobil na suhi zemlji. Sicer ima pa vse, da proizvajamo kisik, ki je poleg vodika vendar naša gonilna sila. Zgano apno sem vzela s seboj vsled morebitne desinfekcije, kuhinjo pa, kjer proizvajamo lahko največje toploto, izpremenimo v apneno peč.«

16. V plavajoči ledeni gori.

Štiriindvajset ur je poteklo in še nič se ni izpremenilo.

Toda jetniki niso prav nič v skrbeh. Sneženi plašč se bo že še odtajal.

Od časa do časa izpusti Adam večjo množino kisika, potem odstavi aparat, odstrani gumijevo cev in potisne skozi plinovo cev toplomer, ki ga pritrdi na tako jekleno palico. Drži ga zunaj nekaj minut, potem pa ga hitro potegne zopet nazaj. Navadno je ledišče podnevi topleje; nekoč kaže toplomer celo osem stopinj, zunaj gotovo sije solnce; ponoči pa pade zopet na tri stopinje pod ničlo.

Če še sneži, ne vedo. Cev je preozka in predolga, da bi kaj natanko videli. Snežinke bi se že preje stajale, preden bi jih privlekli not.

(Dalje prihodnjic.)

GAMAUFOVO umetno gnojilo za cvetlice

je izborno učinkovito sredstvo, katero omogoči rastlini do izredno bujnega razvoja in vzbudi v cvetu mnogo intenzivnejšo nianso barve. Cena zavojčku Din 3.—.

Razpošilja društvo:

»VRTNARSKA ŠOLA« V KRANJU.

Stalna zaloga: Herzmansky, Korsika, Adria, Bajc, Urbančič, Kanc.

MALI OGLASI

Cene oglasom do 20 besed Din 5.—, vsaka nadaljna beseda 50 par.

Znanje želi

mlad simpatičen gospod z istotako gospodično v svrhu skupnih izletov. Ponudbe na upravo pod »Upanje«.

Kontoristinja

»večletno prakso, večša vseh pisarniških del išče mesta, najraje na deželi. Ponudbe na upravo lista pod »Zanesljiva moč«.

Oglase

»na vse liste naše kraljevine sprejema po originalni ceni. Biro »Reklamac«, Beograd, Knez Mihajlova ulica 11, telefon 2639.

Pisarniško sobo

v pritličju oddaja z avgustom Pokojniški zavod za nameščenje v Ljubljani, Aleksandrova cesta.

Motorno kolo

se prodaja po nizki ceni. Ogleda se od 1. do 3. ure, Poljanska cesta 47.

5.000 Din

posojila nujno iščem do 1. avgusta t. l. proti popolni zemljeknjižni varščini in najvišjim obrestim — da plačam zahtevano finančno prokuraturo in se rešim s tem neznosnih neprijetnosti, ki se vežejo s to zadevo že čez pet let. — Globočnik Goik, Kranj.

Potne vizume

od strani konzulatov v Beogradu preiskrbuje najhitreje za zelo nizek honorar Biro »Reklamac«, Beograd, št. 2639. Po pošti poslani potni listi se takoj vidirajo in se vrnejo priporočeno z doplačilom stroškov.

„Opeka“

prvovrstne zidake priporoča opekarna

»EMONA“ D. D.

v Ljubljani — Tovarna na Viču (Brdo) — Pisarna v Pražakovi ulici 3, prtličje.

Damski in dekliški slamniki

po znižanih cenah ravno kar došli!

Oblike damske od Din 70.— do Din 150.—, otroške od Din 50.— do Din 70.— nakiteni od Din 100.— naprej — dokler traja zaloga.

Oglejte si cene v izložbi

MINKA HORVAT, Ljubljana, Stari trg št. 21

Ajda

lepo semensko blago in inkarnat deteljo nudi najceneje Sever & Komp., Ljubljana.

VINOCET

tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana, nudi najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

➡ Zahtevajte ponudbo! ➡

Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje.

Kolesa in šivalne stroje kupujte edino le pri

Josip Petelinc-u

znanko

Gritzner, Phönix in Adler ter posamezne dele za kolesa in stroje, pneumatike, igle Lamerr. Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika. Pouk v vezenju je brezplačen.

Na veliko! Na malo!

Kurja očesa

Najbolje sredstvo proti kurjim očesom

Skladišče v lekarnah ali drogerijah poravnost iz tvornice in glavnega skladišča.

M. HRNJAK, lekarnar, Sisk.

- - Oglašajte v „Narodnem Dnevniku“! - -